

ГОДИНА XI.

ПОЗОРИШТЕ.

БРОЈ 20.

УРЕЂУЈЕ А. ХАЏИЋ.

Илази за време бављења позоришне друживе у Н. Саду свагда о дану сваке представе, иначе сваког месеца по један пут на по табака. — Стоји за Нови Сад 40, а на страну 60 новч. месечно. —

МИЛОШ У ЛАТИНИМА.

Слика у једном чину,

од

М П. ШАПЧАНИНА.

(Наставак.)

Голубан (за се).

Боље б' било, попе, да верујеш.

I. Латин (Лашинима).

Да л' ће топуз хитнут' преко цркве?

Не знам... ал' је пребацио хвалом.

(Смеј мукли међу Лашинима. Срџба међу Србима.)

Голубан (за се).

Смејете се? Лакше, лакше мало:

Имаћете када и плакати!

II. Латин (испразнив пешар).

Чујеш ли ме, српска војеводо,

Латини су старе неверице,

То верују што очима виде!

Ево теби хаљаду перпера

Ако цркву топузом пребациш.

Милош.

Дозвољава л', бане господине?

Бан (слашким жукавством).

Моме госту све је дозвољено.

(Лашини радосни; међу собом зборе живо, по-смешљиво.)

Голубан (за се).

Кад је тако, одох по топуза,

Суђено му летет' под облаке. (Оде.)

Милош (к Полихронију).

Дајеш ли ми благослова, оче?

Полихроније.

Црква ј' свака божи дом на земљи.

Вређат' Бога у његову двору,

Грех је. Ја ти не бих дозволио,

Да на цркву хиташ буздована.

Димитрија ј' опатова црква,

Чија црква оног и благослов.

Опат.

Кад бих знао е ћеш пребацити,

И ја бих ти тако говорио.

Али знадем претурити не ћеш,

Па за то ти дајем благослова.

Милош.

Ал' ако га будем пребацио?

Опат.

Онда (ушмеже се, гледећ' у Лашине).

Латини.

Оче, грех на наше душе!

Опат. (Лукаво.)

Сав грех хтедох ја на своја плећа,

Ал' ето га деца разграбила.

Милош (подигнув очи).

„Прости, Боже, и пребела цркво!

„Да се једном бацам преко тебе:

„Не ћу на те него преко тебе!“

Голубане!

Голубан (који баш улази с топузом).

Ту сам, господару!

Милош.

Буздован!

Голубан.

Ево хале. (За се.) Накострешила се!

Богме та ће јада починити,

Док је Милош само претом такне,

Па се, луда, докопа облака.

Милош (дошле скине горњу хаљину, засуче десни рукав, узме буздован у десницу. Међу господом највећа шишина. Господски се пење на балкон, за њим бан, опат и Полихроније. Они, иза њега, стоје на балкону, а за њима, по сте-

пеницама и на средини сале, Лашини и Срби. Милош, поев се још за један ступањ више, хишне буздован. Сви се мало јаче пригну ка отвору од балкона и гледају. Још јача шимина.

(Пауза.)

Један Латин (машуј' главом).

Богме претурио!

Други Латин (мрско).

Није претурио!

Голубан (пред свима).

Претурио, богме, те још како.

Него ход'те да вам шапнем једну:

Замолите доброга опата,

Да вам мало мисе поочита,

Да се коме што год не догоди.

Милошев је топуз самовоља.

Лудоглав је, починиће јада.

(У шај мах чује се над шоузу, шресак и крхње прозора и нешто јаука).

Не рекох ли? (За се) Сад ће, Голубане.

Некоме се, богме, присмучило.

(Ближи жагор и јаук).

Шта ћеш, брајко; ко те је терао

Да подмећеш слабачко ти плеће:

(Свршиће се.)

Каква ти га хала почешала:

Зна ћеш вазда мене и уштапе.

(Улази мања гомила; с њоме напред Антун; за њим звонар. Голубан, видевши везану леву руку Антуну, за се).

Још на земљи има божје правде.

Побегао, братан, у Латине,

Ал' га стиг'о српски шестоперац:

Тако сваком брату Србљањињу

Ком је тешко у својему јату.

Антун (стаје на среду; око њега купе се Лашини).

Ја се десих у црквеној порти

(мршти се од бола).

Кад је топуз доле потегао;

(исто мрштење).

Окрзну ме мало држаљетом,

Избио ми лакат из чашице:

Памтићу га. . . јаох! целог века.

(Сви око њега и сажаљевају га).

Опат. (притворно).

Шта ћеш, синко, судбина ти така;

Што те снашло попретри мало,

Своју судбу трпљиво понеси.

Кад те боли, сети с' Исукрета.

Л И С Т И Ћ И.

СРПСКО НАРОДНО ПОЗОРИШТЕ.

(Господар ковница. Позоришна игра у 4 чина и 5 слика, написао Жорж Оне, превео М. Ђ. Глишић. За Нови Сад првина; приказана 28. јануара о. г.) (Свршетак).

Што се тиче самога приказа ваљало би много штошта рећи. Ми ћемо побрати најглавније, да се из тога види, куда смерамо.

Као што рекосмо, права садржина и лепота овога комада је у богатим, али некако прикривеним психолошким моментима. Њих ваља похватати и достојно проценити, па да се може признати истинитост и природност целог склопа. Читава радња и све прилике овога комада су тек мањи део његове праве садржине, тек, тако рећи, нуждан, конкретан израз онога, што се у души појединих особа и карактера развија и збива.

По томе је најглавније, да баш ти душевни процеси нађу ону интерпретацију, каку им је писац наменио. Душа и опет душа — то је ду-

ша и живот овом комаду, па њу треба изнети. Речи и друга конкретна средства не иду увек у корак с њоме — често једно друго и у лаж тера — па ко би се само на та средства ослонио, промашио би најбоље намере пишчеве. Иза његових речи и изражених мисли; иза његове радње и свега што нам је могао пером изнети, има још читав свет исто тако богат и обилан, па то треба да добије свог достојног — ма и немог — израза.

На жалост морамо констатовати, да на нашем приказу не осетисмо те дубље студије. И најглавнијим репрезентантима недостојао је баш тај унутарњи живот, она скривена борба у разним фазама, она вешта уста, што само за то говоре, да се притаје. . . па то нам је умалило уживање овога вечера.

Г. Ружич (Дербеј) заслужује најмање тај укор, и ако се ина њему видело, да се имао борити са неким тешкоћама. Главније моменте у душевној револуцији својој репродуковао је чисто

и јасно, да је гледалац у свакој прилици могао видети, шта се у њему збива. Мирноћа и хладнокрвност, што их душевна надмоћност пружа; разборитост и трезвеност; осећај и страст добили су жива израза и у гласу, и у кретању, и у мимици. Само нам се чини, да прве сцене с Кларом (II. чин) са неке хладноће осташе сувише бледе. Дерблеј, истина, није ни у којој прилици нагла и еруптивна нарав, али гдегод пристаје, гдегод што ради, чини то и по осећају и по уверењу. Он нигде не сме бити пасиван, а најмање онде, где се тиче тако важног корака, као што је женидба са Кларом. Ако сам писац није то изриком рекао; ако му за ту прилику није речима помогао, даје глумцу у нацрту Дерблеја карактера маха, да он то допуну и изведе.

Још с већим правом можемо то приговорити гђи *Вујићки* (Клари) Она је и данас била у свом обичном елементу, у трагичној патетици, и једва у два у три маха да се могла ослободити тога. Глас, покрети, мимика и све друго показивало је само бол и вечити бол, а од других потреса душевних слабо се што истицало. И где је било афеката, претурили су се и опет у чисту патетику трагичне нарави и Вујићкина Клара изметла се у један мах у трагичну јунакињу. Колико то није одговарало ни самом карактеру Кларином, а баш ни ситуацијама, у којима беше, толико, и још више, сметало је то целом ансамблу и правој замисли пишчевој. Клара није трагична јунакиња; Клара није ни јунакиња ове драме, па ко јој својом игром извојује то место, тај се огрешио о уметничко схватање те улоге. Дерблеј је душа; Дерблеј је центрум свему и ако се мало истиче; па ко то заборави, те, тако рећи, на своју руку ради, сувише независна активитета развије, тај је изашао из склада целог склопа. То се десило и г. Вујићки, и ја сам уверен, да је било много њих, који, по игри г. Вујићке сузећи, себе запиташе, за што је Оне том комаду дао име „Господар ковница“, кад би било приличније да је наслов „Клара Волијева“. По гдекад би тако што могло ласкати глумци, да је на својим плећима комад носила, али у овом случају је то погрешка. Тиме што г. Вујићка није истакла све оне психолошке моменте оним начином како их је писац замислио; тиме што је из пасивног утицаја прешла у пуни активитет, заинтересовала је публику побочним предметом, а не правом садржином, и учинила је, да је читав комад друкче схваћен.

Гђа *Ружићка* (маркиза Волијева) учинила је од своје мале улоге лепу сличицу. На њој се лепо видео онај снажан ушљив, што га је Дерблеј на целу околицу своју имао. Душевни пре-

врат показао се у свему, и то баш у оној форми, која је одговарала нарави маркизиној.

И гђа *Ленка Хаџићева* (Атенаида) истакла је разговетно главне црте свога карактера. Амбициозна богаташица, хвастава и заједљива супарница, па онда жена, која има образа, да и под кривицом ликује и да се брани — све је то изишло из игре гђе Хаџићеве верно и истинито. У сцени са Кларом била је гђа Хаџићева доста изврсна.

Г. *Добриновић* (Мулине) унео је у своју улогу таман толико комике, колико је нужно. Здравница му беше изврсна, а и разлагање о дуелу пропратио је начином, како га нарав улоге захтева. Мулине је парвени у свима потезима, а сујета његова добила је лепог интерпретатора у нашем уметнику.

Г. *Миљковић* (Војвода Блињи) слабо се истицао. Чини нам се, да је овога вечера био болестан, па с тога не ћемо о његовом приказу говорити.

Г. *Ђурђевић* (Октав) као да није дубље студирао значај своје улоге за се и у свези са целим склопом. Његов Октав је без боје, и ми управо не знамо, шта је он свиме хтео. Са свим погрешно је схватио ону ситуацију, где јавља, да је заволео Сузану.

Други представљачи или нису имали прилике, да се више истакну, или нису то умели. Некима од последњих могли бисмо искрено рећи, да нису за позорницу, или да бар морају с вољом радити, ако ће да се опросте почетничких погрешака. О уметништву или тек о глумачкој рутини не може још бити ни разговора.

Целина представе није са свим задовољила. Узрок је томе онај, што смо га напред истакли — дакле слабо појентирање психолошких моментата — а понешто и слаба игра епизодиета. Док нема склада у целој игри, док омахне ма и најситнија улога, већ је много изгубљено. У кору не сме ни један глас погрешити.

— 1 —

(Недељни ред позоришних представа.) У уторак 4. фебруара: „*Чаша воде*.“ Шаљива игра у 5 чинова, од Е. Скриба, превео В. В. — У четвртак 6. фебруара *први пут*: „*Асунта Леонијева*“. Позоришна игра у 5 чинова, написао А. Билбрандт, превео Ј. Грчић. — У суботу 8. фебруара с новом поделом улога *први пут*: „*Нови племић*“. Позоришна игра у 5 чинова, написао К. А. Гернер, посрбио Л. Телечки. — У недељу 9. фебруара: „*Сабља Краљевиха Марка*“. Алгоритија у 2 дела, с песамама, од Ј. Ђорђевића и А. Хаџића, музика од Д. Јенка.

Издаје управа српског народног позоришта

СРПСКО НАРОДНО ПОЗОРИШТЕ.

24. ПРЕДСТАВА.

ВАН ПРЕТПЛАТЕ.

У НОВОМЕ САДУ У НЕДЕЉУ 2. ФЕБРУАРА 1886.

ЦИГАНИН.

ПОЗОРИШНА ИГРА У 3 ЧИНА, С ПЕВАЊЕМ ОД Е. СИГЛИГЕТИЈЕ, ПОСРБИО ЈУСТИН МИЛАН ШМИЋ,
ЗА ПОЗОРНИЦУ УДЕСИО А. ХАЏИЋ, МУЗИКА ОД А. МИЛЧИНСКОГ.

ОСОБЕ:

Градић, спахија	Милојевић.
Глиша Краткић, богат тежак, нежењен старкеља	Ђурђевић.
Ђорђе, његов синовац	Десимировић.
Макса, тежак	Васиљевић.
Ракила, његова њена.	Ј. Добриновићка.
Евица, њена кћи из првог брака	М. Максимовићева.
Живко, циганин	Ружић.
Петко, његов син.	Марковић.
Ружица, његова кћи	Л. Хаџићева.
Јефта, спахински пандур	Банић.
Кишбиров	Димитријевић.
Анка	Д. Бандобранска.
Пела	З. Милојевићка.
Савета } просте девојке	С. Миљковићка.
Сока	С. Бркићева.
Криста	Д. Николићева.
Кум	Димитријевић.
Девер	Петровић.

Збива се у градићевом селу.

Уторак 4. фебруара: „ЧАША ВОДЕ.“ Хисторијска шаљива игра у 5 чинова,
од Е. Скриба, превео В. В.

Улазнице се могу добити у писарници позоришној од 9—12 пре подне и од 3—5
после подне, а у вече на каси.

Ко од наших поштованих претплатника жели своја места и за ову представу задржати,
нека се изволи тога ради пријавити у писарници позор. најдуже до 11 сахата пре подне.

ПОЧЕТАК У 7¹/₂ А СВРШЕТАК У 10¹/₂ САХАТА.